СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XV. Ню Йорк. Четвер, 31-го Січня 1907. Число 5. Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, January 31, 1907. No. 5.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Лютий.

31	Ч.	Атаназія і Кир.
1	П.	Макрини
2	С.	Евтимія
3	Н.	О Мит. і Фарис.
4	П.	Тимотея
5	В.	Климента
6	С.	Ксені

Звертаемо увагу усіх інтересованих на се, що „Свобода“ перенесена до Ню Йорку, тому всякі письма до нас треба адресувати так:

Swoboda,
184 Hudson St.,
New York, N. Y.

Звертаемо увагу усіх наших читачів на се, що хто не мае оплаченої „Свободи“ наперед, тому не можемо еї висилати врав з другими часописями, але мусіли6 ми на кожде число наліпляти одного цента і висилати его осібно. Таке є нове розпоряджене тутешної почти і ми мусимо строго его держатись. Ввиду сего если хто не хоче аби ему спинювати висилку „Свободи“, зволить належну за неї суму всегда вперед нам прислати.

Редакція „Свободи“.

Прошу всіх пп. бизнесменів, котрі оголошували ся в календари на р. 1907, щоби поприсилали як найскорше належитість за оголошеня до мене.

о. С. Макар,
11 May Str., Ansonia, Conn.

Відень 28. Січня. Рускі студенти грозять тероризмом. Рускі студенти у Львові збунтовались з сеї причини, що переважаюче число місць в парламенті призначено Полякам після нового виборчого права. Проводир руских радикалів, Будзиновский заявив, що сей вибух е першим актом систематичного терору. Він каже, що в найблизшій будучности студенти вжиють револьверів і бомб а трупи ляжуть перед львівским університетом заки Русини дістануть справедливість. — (Chicago Daily Socialist.)

В копальни вугля в Charleston, W. Va. случила ся дня 29. с. м. страшна катастрофа, що коштувала більше меньше около 70 людий житя; обавляють ся, що у шахті найдуть ще богато більше убитих, позаяк уже пізно з вечера недочислено ся еще богато майнерів. Звичайно під пору працювало у шахті звиж 200 робітників.

Причиною катастрофи був вибух пороху углевого. Нещасте случило ся зараз по пятій годині, як що робітники кінчають свою денну працю. Під сю пору звичайно розстрілюють порохом вуголь, а що порох запалюють електрикою, тому і загально думають, щоіскра електрична запалила углевий пил а сей вибухаючи спричинив се нещасте, якого жертвою пало стільки людского житя.

Розпучливі, потрясаючі сцени відбували ся по ексользиї у шахті Жінки і діти серед плачу і наріканя на вколішках молили о ратунок і поміч для своїх дорогих. Під управою дирекциї копальні з'організовано сейчас поміч, о скільки успішно, поки що не знати.

Як доносять телеграми день 29. січня був сьвідком еще одного страшного нещастя, яке случило ся у шахті „Reden“ в місточку Saarbruecken над Реном, на границі пруско-францускій. Причиною катастрофи був тут вибух ґазів у шахті. В який спосіб случило ся нещасте, поки що годі дослідити, як і тяжко на разі сказати, скільки жертв пало офірою свойого тяжкого званя. До сих пор зладжено лісту з іменами 163 майнерів, які рано пішли у сю шахту та офіціяльно подають число убитих на 148 люда, хотяй і се не е виключене, що се число покаже ся вижшим. Огонь у шахті зльокалізовано і праця ратункова поступае жваво у перед. За один день зложено фонд ратунковий в висоті 30.000 марок.

На місце катастрофи з'їхав пруский міністер торговлї Делбрік, який візьме уділ у нарадах комісиї над сим, чи шахту в ціли цілковитого здавленя пожару залити водою, чи ні.

В'їзд до шахту окружали цілу ніч непроглядні, мовчазні товпи люду. Кругом по землї лежать покалїчені, збезображені трупи робітників. Поранені рівнож суть звичайно так само страшно покалїчені і збезображені як і трупи. Деякі з них суть так обезсилені, що не могуть примкнути очий. Один з ранених в наслїдок страшного стрясеня стратив мову. На місци працюе кількох військових лїкарів та й богато людий з персоналу шпитального. Комісия буджетова у прускім соймі повзяла резолюцию, у якій взиває ся ряд, щоб сей сейчас зоопікував ся вдовами і сиротами по жертвах катастрофи.

Під пору в околищи міста Риґи над балтійским морем, у Росиї, шукають пильно за рибаками, яких 14 числом загнав вітер на отверте море. Вони ловили стоячи на леду при березї рибу, коли раптом лїд обломив ся, филї морскі пірвали кригу і понесли у море. Декілька пароходів сейчас виплинуло з пристани шукати за нещасними рибалками.

Як побожний Ракефелер зробив гроші? Як звісно Ракефелер контролює Стандард Ойл Ко. Надужитя сеї компанії стались так безличними, що міждержавна торговельна комісія мусіла вмішатись в справу. Ось що она викрила: Стандард Ойл Ко. мала змову з зелїзницями, на підставі якої зелїзниці перевозили еї товар дешевше як других конкуренцийних компаній. Она удержуе шпигів, які слїдять кожду бочку походячу з независимої компанії від часу наладованя на желїзницю, аж до місця еї призначеня. Стандард Ойл Ко. викуповувала независимі компанії і вела дальше бизнес під їх давною назвою, через що публика оставала в блуді. При помочи сих компаній нищила она инші независимі компанії обнижуючи неможливо ціни нафти так, що другі компанії не могли були видержати конкуренції. Опісля коли вже конкуренційні компанії були знищені, підносила она знов ціну за свій продукт, звичайно висше від ціни попередної компанії. Стандард Ойл Ко, продавала нафту ріжної якости по ріжних цінах, але в тих самих бочках. Она платила робітникам независимих компаній за інформациї дотично бизнесу тих компаній, маеткового стану і т. п. Она підплачувала інспекторів нафтових в ріжних стейтах і т. п.

Ню Йорскі капіталїсти мають засновати компанію з капіталом 50 міліонів долярів, яка мае побудовати верхову желїзницю в Ріо Жанейро в Бразилії протягом сих чотирох лїт.

Американьский конзуль в Швайцарії доносить, що тамошні хлїборсби працюють через півроку дома при ткацких варстатах і других роботах, при чім заробляють пересічно на родину з 11 осіб від 96 центів до $1.34 на день. Родина складаесь з 4 дорослих осіб і 7 дїтий. Дїти працюють лише в годинах вільних від науки. В сей спосіб живе три четвертих частин швайцарских хлїборобів.

Стережіть ся лїкарів, що дають до часописий великі оголошеня і обіцяють пізнати і вилїчити вашу хоробу не бачивши вас. Они ввичайно лїчать лише ваші кишені.

21-лїтний Мих. Сабак може дійсно нарікати на великого „пеха“, який приключив ся йому на весїлю під ч. 155 евеню С. в Ню-Йорку. Під звуки музики, в ніжних обіймах своеї молоденької, гарної жіночки гуляв він найлучше, та ані снило ся йому, що за хвилину опинить ся в сбіймах, але уже трохи менше ніжних, ню йорскої поліції, яка завидуючи йому його веселого настрою, попросила его чемно на дальшу забаву, але уже до себе. На поліції вияснено йому, що за ним дуже затужила та конче хоче з ним бачить ся міс Анна Садляк, у якої він еще у маю м. р. пожичив без еї відома золотий годинник і 200 дол. Цікава поліція найшла у його кишенях множество карток з заставничого банку і сталевий боксер. А позаяк він уже частійше в кількох містах давав ріжні гостинні виступи, тому комісар поліцийний з отвертими раменами, та дуже щиро повитав такого пожаданого гостя, і з обави, щоб так цінний набуток де не запропастив ся, жертвував йому гостинність в апартаментах поліцийних.

Як доносять телеграми, анґлійский кружляк „Diadem“ стрінув коло 5 степеня ширини, а 80 ст. довжини пароxід північно-німецкого лойда „Seyklitz“, який горів на океанї. Кружляк забрав із горіючого корабля 105 пасажирів і почту.

Убили за склянку води. Двох проспекторів, що шукали за мінералами в Арізонї, були без води через кілька день і майже з ніг валились. Случайно подибали хату одного відлюдка і просили его о воду. Коли той відказавсь сповнити їх бажане, оден з проспекторів стрілив до него і убив на місци. Судії присяглі увільнили убійника.

Підчас експльозиї в майнах в Реден, недалеко Есен (в Німеччині), згинуло 250 людий. 165 витягнено вже з під землї, решта находить ся ще в майнах. Експльозія лучилась 27 го сего місяця.

Підчас огню в Бофало, Н. Й. минулого вівтірка згинуло 10 фаерменів. В Довер, Н. Г. згинуло 4 робітники в часї пожару одної фабрики.

В Ірляндії на кождих 100 людий 15 умирае на сухоти.

В самім місті Ню Йорку 7,700 мужів покинуло жінки в однім роцї.

В Гонг-Конг була страшна буря підчас якої згинуло 100 осіб, самих Хинців.

Як відомо цїсар Вільгельм II. розвязав був німецкий парламент та казав розписати нові вибори, позаяк старий парламент не хотів згодити ся на жаданя правительства, та безусловно відкинув його жаданя що до армії та коштів еї удержаня у африканьских кольоніях. Тодї правительство хватило ся послїдної дошки ратунку і розвязуючи старий парламент заапелювало до національного почутя і патріотизму своїх горожан, мовлячи, що будьтоби честь німецкої нациї стала загрожена, як щоб у Африці зменшити армію культуртреґерів з баґнетами та не покривати і на дальше усяких свиньств та розбоїв. І ось сими днями проголошено результат нових виборів, який мусить дуже сумно вразити усяку поступову, здорово мислячу людину. На 380 виборчих округів відомий е до тепер результат у 220 округах а в 140 округах задля розстрілених голосів прийде до стислїйших виборів. Так, як до сих пор представляе ся вислїд виборів, то партія правительственна віднесла цілковиту побіду а партія поступова, іменно соціял-демократи стратили 19 місц в парляменті. До тепер с. д. мали у німецькому парляменті 78 послів — тепер вибрано лише 30. Вправдї у 76 округах стають ще соціял-демократи до стислїйших виборів, однак в виду сього, що усюди, де кандидуе соціял-демокр. посол, усї реакційні партії ввійшли в звязь проти, тому і шовіністично – національні німецкі часописи числять, що соціял-демократи будуть могли вибрати до нового парляменту найбільше около 50 послів, то е, що взагалї стратять 29 місць. С.-д. преса, як „Vorwarts“ і иньші, е повна надії та числить ще на успіх і підносить з натиском факт, що число упавших голосів на с.-д. послів е богато більше як попередних виборів, і що відповідно до зросту голосів мусить вийти і більше число послів. Те, що правительственні круги вийшли поки що побідною рукою, треба приписати лише тій обставині, що в голосованю в користь правительства взяло уділ велике число усяких нездеклярованих, та індіферентних до сих пор елементів, які звичайно не мішали ся і не тикали ся до виборів. Фрази правительства про загрожену національну честь; про небезпеку для нациї, як що перестане ся просьвічати африканьских дикарів горівкою і баґнетами, так усім тим людцям завернули голови, що они притьмом кинули ся в обійми правительства, голосуючи за його кандидатами.

І сій одній лишень обставинї треба приписати побіду правительства — яка однак не дуже рожево представляе будучність для німецького правительства.

Тепер відбуваесь в Шікаґо конференція між желїзничими робітниками а представителями ріжних желїзничих компаній. Робітники домагають ся вісімгодинного дня праці, на що компаністи не хотять пристати. Конференція потягнесь мабуть еще з тиждень.

Повідомлене

Уряд братства сьв. Арх. Михаїла від „Союза“ ч. 85 в Гейзелтон, Па. повідомляе всїх членів того братства, що дня 10-го Февруара с. р. відбуде ся наш мітинг в галї під церквою. Просимо всїх чесних Русинів, котрі еще не належать до братства і до Союза, щоби появили ся на сей мітинг, то ся їх вдячно прийме. А і то даемо до відомости, що до Союза приймаемо також жени.

Мих. Мардиняк, преде.,
А. Романьчак. секр.

Де е?

Іван Біс — пізнати его по червоних вусах. Він виїхав до Ню-Йорку в Тамсон, Па., з жінкою другого чоловіка і дитиною. Жінка зве ся Юлїя і е низького росту, дитина зве ся Ганя і мае 4 роки. Хто би про них знав, зволить донести до редакції „Свободи“ на адресу

SWOBODA,
184 Hudson st., New York, N. Y.

Олекса Коваленко.

В Сібір.

(З Пушкина).

У глибині сібірських руд
Ви горде маете терпіння.
Не згине ваш скорботний труд
І душ величнее летіяня.

Нещастю певная сестра
Надія в темнім казематі
Розбуде сьмілість і завзяття,
Прийде жаданная пора:

Братерство і любов до вас
Дійде крізь темнії тортури,
Як в ваші каторжнії мури
Доходе цей мій вільний глас.

Кайдани ржавії спадуть,
Скрізь тюрми згинуть, і свобода
Вас щиро прийме біля входа
І меч брати вам оддадуть...

Бісів хвіст.

Байка з правдою.

I.

Остогидло старому бісови товчи ся по широкім сьвіті, і порішив поселитись „на стало" в державі православного батюшки-царя. — Там тепер революция — думав сатана — бомби, шибениці, полеві суди, різня. Обловлюсь. Чимало душ стане ся моею власностию.

Придумавши сю річ „штудерну", хитрий біс як стій взяв ся до переведеня діла в житє. З Америки, де саме тоді перебував, перелетів в ту мить до Петербурга, звідси плигнув на Україну і спустив ся в Киіві, якраз коло Печерської Лаври.

Була 11-та година в ночи. Місяць і зьвізди сьвітили ясно, а сатана аж затрусив ся, розглянувшись довкруги. Що крок церква, каплиця, ікони, хрести. А все блестіло до місяця, сіяло блідим сьвітлом і видавалось величезним та грізним для нічного пришельця. Звичайно біс; страхаєсь всяких сьвятощів, хоч сам любить грати ролю правого та сьвятого. Знитив ся проте, згорбивсь і почав перекрадатись вуличками в напрямі одного передмістя. — „Дальше звідсіля — шептав сам до себе — дальше! Ту за тїсно для мене, жарко."

Велике місто було якесь мовчаливе і понуре. Здавалось, що воно пробуркалось було на хвильку, щоби опять засипляти тяжким, неприродним сном, немовби проковтнуло сонного порошку. Рух постепенно притихав і чимраз меньше прохожих вешталось по вулицях. Лиш де-не-де переїхала повозка або пересунулась людска постать. Та все їхало і йшло так несьміло і боязко, начеб лякалось збудити лиха. — „Ось порядок, от держава — лепетав біс. — Се не Америка! Сейчас пізнати, що край має над собою пана, которого рука зависла над неслухняними. Ту лиш жити та бути порядному бісови! От, от..." Ту урвав свій монольог, бо входив саме в узку і круту вуличку, а під брамою одного дому увидів пятьох людий в робітничих блюзах. Всї вони шептали щось між собою і неспокійно оглядались довкруги. Біс поминув їх незамітно і знов зачав зі сьміхом: „Буде „забастовка", вмішаєть ся уряд, пришле салдатів, ті станут стріляти і будуть душі, богацько душ! Ха, ха, ха, ха, ха, ха"!

А по хвильці, роздивившись по вулиці: — „Глянь, ту живуть самі жиди! Ах, урядимо погром! Погибне тисячі невинних, потече кров і знов для мене будуть душі."

А може і з тих: високих урядників, ґубернаторів, міністрів, великих князів і... і... і навіть самого царя. Ха, ха, ха, ха, ха, ха!"

Тепер вийшов на ширшу вулицю і задержав ся перед одним домом, на якому була вивіска з назвою звісної українськой часописи.

„Або й отсе — продовжав дальше — чи можна оставить дальше в супокою? Нї. Знищимо, все знищимо! Зметемо з лиця землї всїх Українців, цїлий великий, 30 міліоновий народ. І знов будуть моїми душі його гнобителїв та убійників. Ах, знаменита гадка, присяй чорту! Славно, старий бісе, сла...."

Ту знов урвав в половині, бо в тій хвилї лучилась подія так незвичайна, що навіть сатана перестрашив ся. Ото загомонів вистріл, кулька засвистїла коло його голови, а на вулици зробилась величезна метушня. Появились військові патрулї, кільканайцять поліцийських, роздались крики, голоси команди, перелетів кінний відділ козаків і все заворушилось. Цїла вулиця наповнилась оружними посіпаками. Біс метнув ся стрілою в найтемнїйший куток вулиці, прибрав на себе постать мущини тай почав придивлятись звідсіля цїлій події. Його зверхній вигляд змінив ся тепер до непізнаня. Мав на собі гарний, чорний одяг, блискучий цилїндер, золоті окуляри, високий ковнїрець, білу краватку і польскі чоботи з довгими та блискучими холявами, що сягали аж до колїн. В отсї холяви схований був його здоровий, чортівський хвіст, з яким, як звісно, біси ніколи не розлучають ся, якуб там не прибирали постать. Так пристроєний виглядав зовсїм прилично. А наколи додамо до сего, що мав іще округлі, румяні лиця, чорні очи, пристрасний зір, чепурно підкручений вусик, грецький ніс і високий та рівний стан, так можнаб його навіть назвати хорошим. Кожда панна булаб присягнула, що се якийсь великоміський паничик із знатнього роду. Кажемо панна, бо не такі легковірні були царські шпігуни та посіпаки. Оден з них, схований за брамою противлежного дому, від 10 ох мінут слідив уважно старого біса. Бачив навіть, як сей втискав роги в голову, як поправляв свій хвіст за холявою і тер лице рукою, щоби було біліще. Одним словом — шпігун був хитріщим від біса.

Вправдї він не підозрівав, щоби се був сатана, та за те й не сумнївав ся, що то якийсь ворог, котрий важить на власть царя, а може й на житє. Висунув ся проте незамітно зі своєї позиции, наблизив ся до гуртка поліцейських, який замикав кордоном оден кінець вулиці і почав щось шептати до них, уважаючи при тім на кождий рух старого біса. Опісля знов віддалив ся на давну позицию.

Старий біс іще придивляв ся метушнї, ще думав над тим, який хосен може мати з неї, коли се обскочило його шістьох здорових поліцейських. Втїкати було нікуда.

— Хто ту стріляв? — крикнув грізно старший ранґою поліцейський.

— Не знаю, ваше благородие — відповів біс.

— Не зна-ешь? А як зовеш ся?

Авраам Бісер.

— Єврей?

— Нї, Американець.

— Американець!? А чим занимаеш ся?

— Дневникарством.

— О, о, о, знаємо таких! Покажи пашпорт!

Тепер прийшла черга на старого біса зробити великі очи. Він все обдумав, коли вибирав ся до Росиї, лише про пашпорт забув. Тепер пізнав, що находить ся в халепі. Мимо того почав буцїм то нишпорити по кишенях, немов би шукав за пашпортом, а вкінци сказав: „Не знаю де; нема".

— Нема пашпорту у тебе — засичав поліцейський з іронїєю — а як ти сюда приїхав?

— Я мав, але згубив мабуть.

— Коли?

— Думаю, що сегодня коло Печерської Лаври.

— Тодї, як стріляв?

— Нї, я не стріляв.

— Брешеш, мерзавець — крикнув старший, — почім звернув ся до підвласних і сказав коротко:

— На поліцийну стацию його!

На сей приказ шістьох поліцейских взяло між себе старого біса і повели в напрямі найблизшої стациї царської поліциї.

II.

На поліцийній стациї сидів лише оден урядник, — чоловік середних лїт, чорнявий, кремезний, з низеньким чолом, малими очима, широким носом, рідкою бородою та запитою пикою. Виглядав на бувшого салдата. В тій хвили нудило ся йому імовірно, бо часто позїхав і що кілька мінут згинав ся під бюрко, витягав звідтїля здорову фляшку та пив з неї. При тім цмокав губами і лепетав грубим голосом:

— „Ех, водочка, водочка, спасенное дело".—Потім знов позїхав.

Саме кінчив свою „водочку", коли се запукав до дверий і на даний дозвіл вступив до середини звісний нам старший поліцейський, котрий арештував старого біса. Витягнений, у військовій поставі, здав перед урядником короткий рапорт про стріл на вулиці, про увязнене незвісного „барина", котрий імовірно стріляв до когось, а не має пашпорта і подає себе за американьского „ґазетника". Добавив при тім, що „ґаспадін" Нюхов бачив, як арештований ховав оружє до холяви. А лїпших доказів не потрібно.

Урядник вислухав рапорту позїхаючи, протер очи пальцями і дав знак, щоби впровадили вязня. Поліцейський зник за дверми і за малу хвильку двох його підвласних впровадило попід руки старого біса, що мав тепер дуже нужденний вигляд. Його цилїндер був поломаний і заболочений, одна пола фраку відорвана, ковнїрець пімнятий, а кінцї білого кравата, які мають бути з переду, теліпали ся на спині. На добавок мав підбите ліве око, верхну губу напухнену, немов варяниця, а оден вус відорваний.

Мабуть не знав вимогів російської поліциї і та в дорозї примінила до нього свій пястучний кодекс карний...

Урядник встав, заточив ся два рази і, наблизившись до увязненого, запитав:—„Ти стріляв?

— Нї, звучала відповідь біса—я не ст...

— Мовчать!—Крикнув урядник—стріляв!

— Ти революцїонер, „мятежнік"?

— Нї, я Американець і сегодня приїхав з...

— Мовчать, ти революціонер. Де твій пашпорт?

— Я згубив, але можу привести другий, коли...

— Мовчать, ти не маєш пашпорта! Яке оружє ховав за холяву?

— Я не ховав, бо я не...

— Мовчать! Як зовеш ся?

— Авраам Бісер з..

— Мовчать; Покажи оружє.

— Я не можу, позаяк...

— Мовчать!

Ту звернув ся до двох поліцейских зі словами:—„Обшукать його"!

Два сторожі царських законів взяли ся до роботи. Шукали дуже старанно по всїх кишенях, та кромі хустини до носа, мошонки з грішми і незаписаної іще нотатки не знайшли нїчого.

— Обшукать в холявах!—гримнув урядник.

Поліцийскі метнулись стягати чоботи з увязненого.

Стягнули—але і в холявах не найшли нїчого.

Коли се оден з хитрійших поліцейських став обмацувати ноги увязненого і сказав:—Єсть!

— Що єсть?—допитувавсь урядник.

— Щось довге, мягке, обвинене вовною.

— Витягнуть!

— Не мож, ваше високоблагородие, бо воно сягає аж до самих крижей і там привязане мабуть. На добавок воно находить ся при самім тїлї.

— Стягнути з нього долїшню часть одягу!—гримів приказ чиновнїка.

Ту біс почав було супротивлятись. Відтрутив поліцейських, затиснув пястуки і прибрав грізну поставу. Та се лиш погіршило його справу. На даний знак появилось двох сьвіжих поліцейських з нагайками і давай періщити неслухняного. Швидко він піддав ся тоді! Іще урядник не вспів позїхнути й десять разів, а вже лежав безталанний біс на підлозї: Двох поліцейських сиділо на його спинї, оден держав за голову, а оден стягав з нього спідну часть одягу. Нагло сей послїдний відскочив від біса, немовби його пчола вжалила і перехрестив ся тричі.

— Що єсть?—Гукнув урядник.

— В-в-ваше висо-о-о-бла-а-а а-городие — лепетав перестрашений поліцейський—хвіст.

— Що за хвіст?—сердив ся урядник.

— В-в він має хвіст.

Всї поліцейські повідскакували від біса і почали хреститись. За те пяний урядник не був таким трусом. Він закляв по російски і заточуючись наблизив ся до лежачого біса.

І справді увидів хвіст: довгий, здоровий, оброслий хвіст, з китицею при кінцї, подібний до осьлячого. Мимо того не вірив іще.

— Хвіст, хвіст,—бурмотів собі під носом—не може бути. Се імовірно бомба, зроблена на взір хвоста і добре привязана.—Відорвати той хвіст—приказав поліцейським—він штучний!

Двох поліцейських, підбадьорених відвагою „его високоблагородия", наблизились опять і почали тягнути біса за хвіст. Тягнули з усьої сили, тягнули, аж підносили його, та все дарма. Вкінцї оден з поліцейських заявив:—Нї, ваше високо благородие, се справдїшний хвіст.

— Справдїшний хвіст—повторяв чиновнїк — се злочин. Вірний підданий царя не сьміє мати справдїшного хвоста... Лише революціонери мають хвости.

Ту перервав йому біс, котрий пробував іще боронитись.—Хвіст—мовляв—не є нїчим страшним та забороненим. А от і царські корови, конї, і собаки мають хвости, а ніхто не карає їх за се...

— Що ти верзеш, мерзавець!?—гукнув царський урядник,—мовчать! Царські корови, конї та собаки не стріляють по вулицях і не бунтують ся против нього. Я от що зділаю—добавив, заточуючись—кажу тобі відтяти хвіст, яко „corpus delicti", а тебе зачиню до тюрми і завтра віддам перед военний суд. Зрозумів?

Старий біс, котрий доси зносив все дуже терпеливо, тепер стрепенув ся, коли почув такі слова. Йому, старому бісови, мають відтяти хвіст, ту найдорозшу і найбільшу прикрасу бісів!? Його мають судить перед военним судом? І за що се? Таж він доси нїчого іще нездїлав в Росиї.

Такі гадки перелїтали через голову біса і почала бурити ся його бісівська кров. Нї, сего не буде!

Між тим урядник щось писав, а коли скінчив і дав знак поліцейським, щоби виконали його приказ, біс заревів, аж половина дому завалила ся, одним ударом убив чотирох поліцейських, зірвав голову урядникови і вилетів через вибите вікно. Летів тепер дуже високо і як найшвидше, щоби знов не попасти в руки російської поліциї...

— — — — — — — —

На другий день стояло в урядовій газеті, що революціонери кинули бомбу на поліцийну стацию в Київі, яка убила урядника і чотирох поліцейських та й знищила цїлий дім.

Правди ніхто не міг дізнати ся.

— — — — — — — —

— А що стало ся з бісом?—запитає, хто цікавий.

Ну, він втік з Росиї і не оглядав ся.

„Слово Польске" доносить, будьто би переселив ся до Галичини, де помагає польскій шляхтї переводити виборчу реформу. Не знати лише о скілько в тім правди, бо сегодня добре держатись засади: не всякому духу вір.

Чалий.

Дописи.

З Філадельфії, Па.

Подає ся до загальної відомости про бал»мугу у православнім братстві св. Андрея, яку викликав предсідатель братства Т. Добров.

Дня 20 го січня відбув ся річний мітинґ, на якому між иншим мали вибрати одного делеґата на конвенцію „Русских Братств“. Про мітинґ сей мало кого повідомлено, а то тому, що предс. Добров хотів сам себе вибрати делеґатом. Так і сталось. При кінци мітинґу прибуло більше членів, та почали розпитувати ся, чи правда, що Доброва вибрано делеґатом і хто його вибрав. Але п. Добров не давав криком нікому говорити, тільки 2—3 своїм прихильникам. Почали випитувати его, що сталось з посмертною запомогою (в сумі 600 дол.) по небіщику Скопцову, та нічого не дізнались. На тім ся скінчено мітинґ.

Прошу сьвітлу редакцію о ласкаве поміщене моєї дописи; треба, щоби люди знали правду, та може виберуть собі иншого делеґата. Схаменіть ся люди, і не допустіть до такого шкандалу.

Русин.

З Бостон, Масс.

Поч. читателї „Свободи“ певно будуть цікаві почути дещо про Русинів в Бостонї. Історія бостоньскої Руси може бути цікава хоч тому, що в ній напишу, як то наші Русини научились говорити по руски. Поч. читателї будуть думати, що се байка, але се не есть байка, се есть факт. Не думайте однак, що тутешні Русини були зовсім забули рідну мову. О, ні! Они тілько були забули на якийсь час говорити по руски і говорили по польски. Они самі тепер дивують ся, що були такими необачними та лізли в чуже болото; але тепер заслугують на увагу других, бо в час опамятали ся, пізнали оден другого і поманеньки вилізають з чужого гнізда, а вилізши подають руки своїм братям, котрі еще себе не пізнали, хоч они е і величають ся тим, що чуже все ліпше від свого. Еще вісїм місяців тому не мож було нїгде в Бостонї почути руского слова, нїхто не знав Русинів. Надармо бувало ходжу по місті розглядаючись, чи не вздрю якого Русина. Через півтора року мого побуту в Бостонї не мав я того щастя, щоби де здибати Русина. Все говорило по польски. Я старав ся усіма силами, щоби мене військові власти перенесли до Бостону в надії, що тут певно зможу сходити ся часто з Русинами; але моа надія розвіяла ся як дим. Сходивем три пари комісьних черевиків, тай на дармо; Русинів знайти не міг. Все Польща. Хоч як тяжко було мені погодитись з гадкою, що не знайду краянів, всеж не було иншої ради, як сказати собі: пропадай надіє! Аж мороз перейшов по моїй шкірі на саму згадку, що от забуду говорити рідною мовою. То не сьміх. Говорити по руски не було до кого; писав я рускі листи і таке инше, щоби не забути, але богато слів менї вже не ставало в моїй баланцї з самим собою. Я вже не чув рускої мови три роки, і проживав цілий той час між Американьцями. В такім моїм безвиxiдним положеню обдумував я, кудаби звідси геть поїхати, аж тут одного дощевого дня переглядаю „Свободу“ і вичитав, що Русини в Бостонї заложили товариство п. н. св. Петра і Павла. Дивлюсь на сю допись і не можу розібрати, як се. Того самого вечера пішов я до міста переконати ся, чи то правда, що в „Свободі“ написано. І переконав ся, що було правда.

Тепер вже не страхаюсь, що забуду рідну мову. Наше товариство перебуло трудні початки; розвиваесь досить гарно. Мушу тут заначити, що члени товариства поступають вперед енерґічно. Вже минувшої осени руский баль, котрий випав ненадійно добре і дав Русинам нагоду похвалитись перед сьвітом в анґлійскій часописи. Вже чути руску мову в Бостонї, чути руску пісню, чути, що і Русини жиють від нікого незавиcимим житем. На Різдво відбулось тут руске богослуженe, а довершив його о. В. Волинець з Манчестер, Н. Й. в італійскім костелї. Хор мішаний під проводом Ілька Кулика і М. Гордійчука вивязав ся на причуд гарно. Серце радувалось почути і подивити ся на то все і кождий по набоженьстві вертав домів з дитинячим вдоволенем і веселим усьміхом на лици.

Найбільшим діячем на бостоньскій Руси есть безперечно предсїдатель товариства М. Гордійчук. Не буду тут споминати поодиноких імен більше заслужених членів, але признаю, що майже усїм належить ся честь і слава за їх братерске поступоване. Дай Боже, щоби наше товариство як найуспішнійше розвивалось на славу і пожиток Руси України.

П. Мода.

З Елм Валей, Ман., Кан.

Минувшого року випав у нас дуже красний урожай; пшениця видала 25 до 35 бушлів з акра;, овес і ячмінь від 40 до 60 б. з акра, бо в Манітоба не всюди однакова. Правда, подекуди пошкодив град, але тутешні фармери належать всї до асекурацій, які виплачують шкоду потерпівшим. Сїна так само подостатком. Минувшого літа Сіпіар будував через нашу малу кольонію желізницю, котра буде йти з Брендон до Реджайни, отже контрактори потребували богато сїна для коний, то і наші Русини заробили від $50. до $200. за сїно. За бараболю платили по 40 ц. за бушель. Масло і покладки по 15 і 20 цнт., а тепер масло по 20, а покладки 30 цнт. за дозен. Пшениця була 64 ц., а тепер 60 ц. за бушель. О робітника дуже тяжко, фармери платили 40 до 50 дол. місячно і борд. Контрактори платили при будові желїзниці від 35 до 45 дол. місячно і борд. Богато і наших робило. Зима дуже богата у сніг і морози, через се добрий ордер на угле. Канада не може доставити тілько угля, щоби огріти всїх своїх горожан як Злучені Держави, тому і довіз угля з Злучених Держав досить великий.

Осафат Джобко.

З Вилксбері, Па.

У нас трафив ся випадок. Дня 11-го Януара забило в майнах Василя Турка. Небіщик походив з с. Сільце, пов. Жовква, не належав до жадної орґанізації, лишив жінку і трое дїтий в старім краю. Нїхто не хотів приняти его тіла в хату, доперва по довгих короводах, коли небіщика хотіли забрати до Філадельфії, принято его в хату.

Такий то льос людий, що ходять самопас і не належать до жадної орґанізації. Тому кличу вас всїх, що стороните від братства, вписуйтесь до „Р. Н. Союза“, щоби опісля жінка і дїти не мучились, а тїл ваших не засилали до фабрики.

Антін Скробяк,
орґанізатор.

З Канора, Саск., Кан.

Отсим повідомляю чесних читателїв „Свободи“, що ми, незалежні Русини в Канора, Саск., Кан., дня 5-го Януара 1907 р. заложили читальню імени Івана Сандуляка з Карлова, звісного хлопского патріота в Галичині. На разі члени читальняні зложили $10.35. Ухвалено початково пренумерувати слідуючі часописи: „Ранок“, „Свободу“, „Громадский Голос“ і „Читальню“ в Скрентон, Па.

На останок відзиваюсь до Вас, братя Русини, котрі ще не маете так важного і пожиточного діла, старайтесь сейчас, не відкладайте з дня на день, бо час дорогий минає і не вертає.

В старім краю гнобила нас ляхи, не дали сьвіта божого видїти, трудно було бідному вижити і приодїти ся, тиснули зі всїх боків, трохи остатного духа не виперли з чоловіка, тож як спромогчи ся було бідакови на якусь пожиточну книжку або ґазету. Але тут за морем, славити Бога, маемо куди рушити ся.

Тож сварайтесь, милі братя, з новим роком жите наше відновити і поправити, щобисьмо могли пізнати сьвіт і волю, якої в старім краю не зналисьмо. Дай Боже, щоб по всїх кольоніях в Канаді школи, церкви і читальні процвитали тай розвивались.

Здоровлю щирих читателїв „Свобода“.

За комітет читальняний
Василь Овчар.

Ню-Йорк, Н. Й.

Товариство „Народна Самопомічь“ відбуло річні збори дня 2 го січня с. р. До виділу ввійшли: тов. А. Корпан, Н. Романюк, О. Косовий, В. Мацків, С. Сімків, С. Гладкий і М. Крупка. Сегорічні збори інтересні тим, що ухвалено зміну статутів і знижено вкладку місячну на 25 центів, щоби тим способом більшість загалу Русинів могла користати з привілею чартеру „Н. С.“, який може бути помічним при всякій робої народній в цїлих Спол. Державах.

Вправдї мала горстка Русинів постаралась в р. 1905 о сей чартер, який призначений е на услуги народа, тому новий виділ Товариства кличе до Вас Товариші: Не беріть справи нашої легковажно, не будьте обоятними на розвій „Народної Самопомочи“, але вважайте Товариство се скарбницею американьских Русинів, до якої ми повинні складати все, що маємо найпожиточнійшого і найкращого для нашого загалу. Час вже заперестати накликувати загал „дивитись“ на другі народи, але засукати рукави і взяти ся щиро до працї. А що роботи на ниві народній є аж надто, тому не просимо, але взиваемо всїх, котрим на серци лежить добро нашого брата: „Гуртуйте ся численно під прапор „Народної Самопомочи“, завязуйте комітети, з яких кождий занимав би ся одною виключною роботою як: школа, театр, публична бібліотека, відчити, читальні і т. д. і т. д. Памятайте о тім — що чартер е власностю всїх, котрі хочуть працювати для добра нашого люду руского...

Перший мітинґ місячний відбуде ся в суботу дня 9-го лютого о год. 8 ій вечером в Liberty Hall 255—263 Houston St., N. Y. (гала 8). Просимо отже всїх ню-йорских і доокола чних Русинів зїхати ся як найчисленнїйше, а там порозумїємось до якої працї нам найперше братись.

О. К.

Не зле булоби, аби тов. Н. Сам. подало до публичної відомости звіт зі своєї давнїйшої дїяльности.

Ред.

Nanaimo, B. C.

Тут в Нанеймо е три вуглеві майни, в котрих робить більше як тисяч людий. Суть робітники ріжних народностий, тілько Русинів тут дуже мало.

Робота тут 8-годинна а платня була доси коло компанїйної роботи по 2.60 дол. Ті що робили на контракт мали по 35 цнт., 50 цнт., 75 цнт., 80 цнт. і 1 дол. від тона. Залежало від того в якім місци хто робить. Таку платню в сїй околици можна всюда дістати, через то робітники не дуже тримали ся тої роботи.

Тепер компанія дістала великі замовлення на вугле, отже аби мати більше робітників мусїла підвисшити платню о десять процент.

Кільканайцять людий ту може дістати роботу тепер, а що то е добра робота, отож я радби аби наші Русини тут приїхали.

Хто бажае інформацій про тутешню околицю і які тут є зарібки, най пише на низше подану адресу: Michael Stechishin, Box 358, Nanaimo, B. C., Canada.

З Бразилії.

В лютім вийде руска часопись в Куритибі, називатись буде „Русин в Бразилії“ („Rutheno no Brazil“).

Пан Дмитро Муцяк, фармер з Жанґаді, Парана, Бразилії, в ч. 40 „Свободи“ подає до загальної відомости, що в сусїдній місцевости есть добра рядова земля даром до набутя, де б могло осїсти кілька сот наших фамілій. Звідки пан Муцяк знае про тую землю, сего не каже, а також нема сказано в який спосіб та земля буде дарована. Правда, що в Жанґаді е земля рядова, бо там суть фарми військові, але чи уряд буде ту землю кольонїзував, сего нїхто ту не чуе. Читаю тутешні урядові та опозиційні ґазети, але сего щем не знайшов, щоб уряд тепер мав давати якісь землї. Уряд має замір роздавати таку землю, що вже рік тому було піднесено в тутешних ґазетах, але ще не було ухвалено в Конґресї, і тимчасом не відомо, чи що з того буде, бо на голі слова не можнікому вірити, як річ не е потверджена урядово.

А передовсім нам треба полагодити перше справи з тими братами, котрі ту суть, щоб не стерти їх з лиця землї. Треба нам ся постарати о рускі школи, яких тутка так мало маемо що й нема що рахувати на пальцях одної руки та ще і в тих вмісто учити тутешної рядової мови, вчать польскої.

Здоровлю читачів „Свободи“.

Куритиба, 26-го Дец. 1906.
Дмитро Іванків.

З Ріо Кляро, Бразилія.

Як звісно о. Роздольский, що перебув між нами 10 літ, помер в Листопаді минулого року. Був се одинокий сьвітский сьвященик тут у далекій чужині. Нас в Ріо Кляро е до 800 родин і бажалибисьмо собі дістати сьвітского сьвященика на місце бл. п. о. Роздольского.

Микита Булик.

До еміґрантів з села Кульчиць

(пов. самбірского в Галичині).

Дорогі краяни — слухайте нашого голосу!

І старші, сьвідомі люди в Кульчицях забажали такої школи, в якій моглиба свобідно згадувати про свою бувальщину, научати ся своєї українсько-рускої історії, а з неї і наших старих а гарних шляхоцких чеснот і таким чином ставити не свій шляхоцкий рід, але свое шляхотне поведене в дома і поза домом. Дрібна руска шляхта в Кульчицях хоче жити таки своїм шляхоцким житем, заховати свої похвальні обичаї, хоче спільно поплакати і забавитись. Але хоче також научитись шанувати народну честь, хоче пізнати, що може до тепер де коли блудно поступала. Пізнали ми, що такою школою, таким збірним огнищем і для кульчицкої шляхти може бути тільки читальня „Просьвіти“ в власній хаті. Тому постановилисьмо вибудувати власний читальняний дім, потребу якого від давна відчуваемо. На домі тім наложимо напись: шляхта народови рускому, собі і тим щирим братям своїм, що бажають науки, добра та чогось пожиточного, красного, т. е. шляхотного. Зі взгляду однак на те, що будова двох гарних церков потягла за собою, як Вам і на чужині буде відомо, великі видатки, і що загал шляхти, як звісно консервативний, не знаючи ваги діла запсчаткованого, не дуже радо спішить з жертвами, сьмімо звернутись до Вас сьвідомих братів наших з просьбою: „докиньте ласкаво цеголку до тої спільної а так гарної будови в далекої чужини, а будете мати і Ви, краяни, коли вернете назад в своєси свою частинку-власність в своїм рідним селі, на своїй рідній, сьвідомій, шляхоцкій земли“. Заздалегідь шлемо Вам подяку хотьби за найменшу лепту на шляхоцкий дім читальні „Просьвіти“, в шляхоцких Кульчицях. На Вас найбільше числимо, від Вас залежить те, щоби ми стануди в ряд з иншими сьвідомими членами народа руского.

За будівляний комітет:
о. Дмитро Гординьский, парох, голова читальні „Просьвіти“, Іван Кульчицкий Дашинич Стефана, секретар чит. „Просьвіти“.

Жертви просим ласкаво присилати на адр. В. Кульчицкий-Цмайло ст. унів. о. Дм. Гординьский парох, Kulczyci, p. Sambir, Austria, Galicia, або до редакції „Свободи“.

"SWOBODA"
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 184 Hudson Str., New York, N. Y.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

„Свобода"

часопись для руского народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $3.00
В Америці на 6 місяців $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу" через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Українці через Книгарню „Кієвской Старини" Безаківска 14, Київ.

Оплачувати ґазету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мові ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть нам, бо без того ми не можемо грошей дістати.

Адрес:
„SWOBODA"
184 Hudson St., New York.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, кромі нового, також свій старий адрес.

Патріоти а деж Ви!

В числі 3-ім „Свободи" з дня 17-го січня с. р. помістив Впов. о. Ст. Макар відозву до американьских Русинів з просьбою складати жертви на лемківских бурсаків в Новім Санчи, Галичина. Однак о. Макар нічого не спімнув за руский дім Бурси в Йонкерс, Н. Й. — Другу відозву помістив о. Н. Струтиньский. Він просить ратувати руский дім. Так панове патріоти, треба ратувати, бо если ми ні, то певно Building Loan Ass. в Йонкерс не поратує, але зробить противно, виставить єго на шериф сейл, де нас Русинів грубо може о шукати.

Впов. І. Ардан поясняє справу і радить межи иншим удати ся до Фонду Народного „Р. Н. Союза". За сей Фонд можу дещо сказати. По перше той Фонд ще маленький, бо не мав часу взроснути від IX. Головної Конвенції „Р. Н. Союза". Друге, Фонд сей уложений на 4 прц. в First National Bank of Pittsburg, Pittsburg, Pa. Трете, Гол. Уряд „Р. Н. Союза" не має права нарушати жадних фондів після своєї вподоби. На щось подібного треба би чекати аж до річного засідання Головних Урядників і Виділових і питане, чи були би за тим чи против. Дальше редактор пише, щоб старий Комітет здав справоздане зі своєї роботи, отжеж впов. о. Велигорский як секретар вже здав справоздане і касієр годить ся з сим справозданем. Після нашого рахунку позістає в касі 5 центів. Після банкового бракує 40 центів. За папір і почтові марки я не рахував нічого. Отже і моє коротеньке справоздане. — Що до вибору нового комітету, то сего треба би, вже час. Тож рівночасно ставляю кандидатів: Ів. Ардана, головою в Ню Йорк. Н. Й.; о. Кульчицкого Цмайло в Карнеґі, Па., секретаром; п. Алексія Горбаля в Дербі, Конн., касієром.

Тепер заходить питане і то найважнійше, звідки гроша взяти, щоб ратувати тоті два Фонди: шкільний і еміґраційний, словом Руский Дім в Йонкерс, Н. Й. і бурсаків на Лемківщині в Новім Санчи. На се скажу: незабуваймо пословицю, що близша сорочка тіла, як кожух; належить ратовати перше Дім в Америці, але і за старокраєві потреби не забувати. Ми старий Комітет кличемо до вас рускі патріоти і патріотки, а деж ви? Станьте, покажіть ся на сьвіт божий, най знають люди хто ви, і збирайте жертви сейчас, бо хто скоро дає, той два рази дає.

Нововибраний Комітет при добрій нагоді повинен сам продати дім, а гроші шкільного Фонду уложити в порядний банк, де і процент можна дістати, а коли наші американьскі студенти на університетах будуть потребовати запомоги, то буде і чим запомочи. На руки редактора „Свободи" посилаю 4 дол. на шкільний Фонд в Америці і 1 дол. на Лемківску Бурсу в Новім Санчи.

Остаю з поважанем

Алексій Шаршонь.

До повисшої статі потрібні деякі поясненя.

О. Стеф. Макар просив о жертви для бурсаків в Новім Санчи лише в сім місяци, тому не згадував нічого про Руску Бурсу в Йонкерс, бо і не було рації мішати разом дві ріжні справи.

Певна річ, що не треба допустити, аби дім Рускої Бурси в Йонкерс був проданий на ліцитації і зробити се зовсім не тяжко. Все що потрібне, то на сплату місячної рати доложити що місяця 15 долярів до ренту, який несе дім. Таку суму чейже американьска Русь годна зложити, еслиж би була потреба, то „Р. Н. Союз" міг би з народного Фонду позичити тих 15 долярів. Розуміесь ліпше б було, аби сї гроші зложили люди, оно навіть повинноб так бути, але в остаточнім разі, еслиб була конечна потреба і гроший не було звідки взяти — я не бачу причини чому Фонд народний „Союза" не міг стати тут в пригоді. До річної конвенції годі ждати, бо се час далекий. Уряд „Союза" може порозумітись в такій дрібній справі письменно, сеж ходить лише о 15 долярів. Дальше я не думав, аби „Р. Н. Союз" давав сї гроші на дім Бурси, ні, він лише позичив би, а Бурса моглаб заплатити „Союзови" за виgoду 4 прц. так само як і Питсбурский банк — значить народний Фонд „Союза" зробив би добре діло не втратив при тім ні цента.

Я знаю, що справоздане о. Ів. Велигорского було публиковане, але лише справоздане піврічне, тому говорячи про справоздане мав я на думці справоздане не часткове, а за цілий час урядованя теперішного Народного Комітету.

Єще що до Йонкерскої Бурси мушу сказати, бо може не всякому се звісно, таке:

Йонкерска Бурса є тіло зачартероване зовсім віддільно від Народного Комітету та Народного Дому (бо і так дехто думає). На чолі сего тіла стоїть 5 тростісів, які повинні були вибрати з поміж себе предсїдателя, секратара, касієра і других потрібних урядників. Чи було що подібного зроблено, не знаю, знаю лише, що головна часть роботи була за довгий час на плечах о. Тимкевича, а після него на плечах о. Велигорского. Народний Комітет мав лише так би сказати опіку над Бурсою, запомагав еї грішми і т. и. Значить, щоби поладнати справу з Бурсою, продати дім чи як, треба передовсім, аби ті люди, що є тростісами Бурси з'орґанїзували ся, себто вибрали потрібних урядників і дали комусь з поміж себе право робити се або те після їх ухвали. Народний же Комітет і загал Русинів може лише запомагати грішми, але жадної самостійної акції в справі дому Бурси підприниматн не може.

Отже панове тростіси до роботи! Дайте про себе знати, зробіть справоздане Бурси і скажіть нам як думаете полагодити сю справу, а люди безперечно вам поможуть.

Те саме треба би сказати і до Народного Комітету. Народний Комітет знав як стоїть справа Бурси, зглядно каси Народного Комітету, знав, що в ній порожно, чомуж не казав про се скорше? Не добре кричати „горить!" тоді допериа, коли вже на добре хата розгорілась, треба кричати завчасу, коли огонь ледви займаесь. Народний Комітет недобре зробив, що повідомив про се загал допера тоді, коли вже в касї лише 5 центів остало. Треба було завізвати загал трохи скорше до жертв. Ну але як сказано, тут ще не грозить нічо страшного, а з минулих помилок можемо брати собі науку на будуче.

Єще що до вибору нового комітету. На послїднім вічу, яке відбулось в Мкиіспорт, Па., ухвалено заснoвати народну орґанїзацію „Товариство Руских Патріотів", яке мало в будучности вибирати найвисшу народну Екзекутиву, Народний Комітет. Товариство се, як звісно, заснїтилось і ми знов стоїмо перед питанем: Хто має вибрати сей Народний Комітет? Віча, як в практиці показалось, всегда виходять місцевими, значить місцеві люди могуть їх контролювати і вибирати місцевих в уряд — а сей Комітет має прецінь бути не місцевим а народним.

Найлегче еще булоб зарядити в сій справі голосоване поодиноких братств, але і се не булоб конче справедливе, бо є вправді брацтва вельми патріотичні, але є і такі, що ніколи і цента не дали на народні цїли, на якій отже підставі малиб они право вибирати Народний Комітет?

Менї здає ся, що одиноким і можливо найсправедливійшим був би такий спосіб, аби кождий американьский Русин, чи він зі Злучених Держав, чи з Канади, який в протягу послїдних 3 лїт жертвував на яку небудь патріотичну цїль, пр. Боєвий Фонд, Фонд Р. У. П., Народний Фонд або Хлопский Страйковий Фонд і т. п. мав право вибарати Народний Комітет. Голосоване мусїлоб бути явне. Кождий маючий право голосованя, голосував би відразу на 5 урядників (стілько мабуть є в Комітеті), виписував на картці, кого з них хоче мати предсїдателем, кого писаром а кого касієром і сю картку заслав би до секретара Народного Комітету. (Позаяк о. Велигорский зрік ся секретарства, Народний Комітет повинен би заіменувати тимчасово когось иншого на его місце). Секретар зібрав би всї голоси і опубликовав їх в часописи (щоби кождий знав, що его голос почислений ним вибраному кандидатови, а не кому иншому), а заразом і вислїд виборів.

Такі вибори можна би розписати через часописи і позначити певний час (примїром два тижні), в яких голоси приймаесь, так що цїлі вибори моглиб бути переведені і їх вислїд кождому звісний найдальше протягом 5—6 тижнів.

Се моя гадка — а хто має що за неї або проти неї сказати, або має лїпшу гадку, зволить написати про се до Нар. Комітету або опубликовати в „Свободі".

Рівночасно заявляю, що з 5 долярів присланиx п. А. Шаршоньом відсилаю єму 4 дол. назад, бо він все ще є касієром Нар. Фонду і в него гроші на Бурсу в Йонкерс повинні находитись — від себеж засилаю на Бурсу на руки п. Шаршоня 10 долярів.

$1. жертвованого п. А. Шаршоньом на бурсаків в Новім Санчи задержую поки що при собі і еслиб ще хто прислав яку жертву на ту цїль в сїм місяци, відошлю еї разом на руки о. Макара, від котрого поклик на бурсаків вийшов.

Іван Ардан.

До бою!

Читачам „Свободи" звісно, що пять років тому назад українські студенти у Львові постановили вибороти для себе належний ім університет з українською викладовою мовою. А що львівский університет не є правно школою польскою, тільки школою призначеною так для Поляків як і для Русинів, тож постановлено, заки буде окремий український університет у Львові, домагатись, щоби на теперішному встановлено тільки катедр українських, кільки буде на се готових руських кандидатів на професорів сеї найвищої школи. Та Поляки, які вже на добре всадовились в львівскому університеті, вінк на се пристати не хотїли. Звідси пішла ся борба наших академиків з університетскими властями, яка з початку йшла леґальною дорогою, протестами, депутациями, а коли се все не помогло, руські академики в числї до вісім соток покинули львівский університет, щоби сим звернуть увагу других народів на нашу несправедливість. Се була так звана сецесия. Та нам аж надто добре звісно, що наші академики о власних силах діла сего довершити не в силї були; тут треба було конче грошевої запомоги. І народ скинув не малу суму, в котрій і лепша амер. Русинів не послїдну забрала позицию.

Сецесия тревала рік, а по році академики наші злетїлись назад до своєї — не своєї школи у Львові, щоби дальше проводити борбу о розпочате діло.

Показалось, що цією дорогою не дібють ся нічого; Поляки тільки й радї були, що позбулись своїх ворогів, а о полалодженю сеї справи ані не думали. Ввиду сього треба було подумати про інакші средства борби, хочби навіть нелеґальні. Бож коли не мож доборотись справедливости правним порядком, тоді хапає ся за руський параґраф тим більше, що лиш він оден показав ся корисним в борбі з Ляхами. Що так додумались наші академики, про се сьвідчить їх тактика, якої імились після сецесиї. Рік тому назад наші академики починаючи новий спосіб борби, урядили демонстрацию на університеті проти упослїдженя рускої мови. Загорілі польскі студенти постановили боронити польского характеру університету і хотїли викинути руських студентів з університету.

Та се їм не вдалось помимо їх чисельної переваги (309 супроти 80). Русини забарикадувались на першому поверсї і відбивали польскі атаки. Борба тревала цїлий день; кільканайцять покалїчено (більшість Поляків) і вечером при налягану деяких професорів воюючі розійшлись витані на дворі руською чисельно зібраною публикою. Опісля наступив позірний спокій, хоч вибуху можна було сподїватись кождої хвилї. Та причину до заворушень дала знова послїдна іматрикуляция, в часї котрої університетскі власти заховувались знова провокуючо і обиджаючо супроти Русинів. Про сї заворушеня надійшли телеґрафічні вістки аж тут до американьских ґазет.

Вже там не мало скотилось, коли про се аж в Америку шлють телеґрафічні повідомленя. Та заки наспіють докладні справозданя в руських ґазетах ми подамо сих кілька телеґрафічних звісток. І так до „Times" одної з найповажнійших сьвітов. ґазет прийшла така телеґрама: „Днесь у Львові зайшли бурливі сцени на університеті, які закінчились арештом сотки студентів. Студенти почали демонстрацию проти університетскої Ради, яка не приняла декларациї зложеної в руськім язицї, а жадала написаної по польски. Демонстрация виявилась в нищеню топорами конференційної ґалї, офісів університету і кількох викладових саль і в уставленю в форму чотиробічного табору (козацького, прим. склад.) з дesків і ріжних поломаних меблїв. Доктор Вінкарж, (він називае ся Вінарж і є загорілим ворогом всего руського) секретар університету зістав поважно ранений, заки полїция встигла зробити кінець тим заворушеням. Полїция уставилась в кордон навколо університету і забрала під свою сторожу одну сотку студентів. Після того демонстрацпя скінчилась".

Того самого змісту телеґрама і в „Геральді". Цікава вістка подана в німецкій „Staats Zeitung": „Насилї описи сцен на львівскому університеті викликали там найприкрійше враженє. Після донесень знищили Русини, які були проти польскої мови при іматрикуляциї (розуміє ся для себе) цїлий перший поверх університету, а також і бюст цїсаря Франца Йосифа. Заки полїция вспїла опанувати ситуацию, студенти кинулись на ректора і кількох професорів і троха їх потурбовали!"

Тільки з ґазет, а решту треба собі самому досьвівати. Що з такої тактики вийде, покаже будучність. На кождий случай справу будуть мусїли полагодити в користь Русинів, если не хочуть аби подібні сцени повторялись на будуче. Ми приняли сї вістки з великою радостію і з напруженем ждемо на дальше.

Моя жура.

...не поляже
а розкаже, що дїялось в сьвітї,
чия правда, чия кривда
і чиї ми дїти.

Гісторична доля нашого народу се якась страшна Немезіс (богиня пімсти), що мабуть і сама не вражала, які страшні наслїдки вийдуть для україньского народу з еї над ним піклуваня. І комуж то она так догаджувала і кому захотїлось бачити його в такому станї, в якому він тепер знаходить ся? З такої здоровенної душею і тїлом маси зробила більшість їх крайнами нуждарями, без ніякого почуваня люд-

ского достоїньства, людьми без ніяких майже вимогів сучасного чоловіка. Гірш робучого вола зриває ся в рані і заспаний летить на поле чи в фабрику, щоби на рівні з машиною добути для себе тай своєї челядини хліба. Та в кого ще сила, а як неміч зломить його і заставить в куті на неогрітій печі стогнати, тоді лети саранча на село або під церкву. Хтожбо не бачив нашого села. Сих нулявих згорблених хаток прикритих старенькою соломицею і ще нужденнійших хлівців, порозкиданих по невеличкім подвірю. Якби так пан Карнеґі чи Ракефелер були справді людьми, якуб то присугу могли зробити людям. Сих міліонів, які видали на ріжні лайбреріс і техніки, якби так вжили на відбудоване сих нужденних галицких палаців. Але колиб були людьми! А наш народ вміє дякувати. Що а що, а сеї штуки хто небудь не втне. На се треба такої педаґоґії як наша народна. Цілі віки нас нічого більше не вчили як тільки „pokornie", „униженно" дякувати. Щесь не встиг заговорити до нього, а він вже хильцює, благодарить. Так, наші люди дуже чемні. У нас цілі „народні" інституції нічого більше не роблять як тільки вчать наших людей сеї найпершої чесноти, послушеньства і покори. І сло корнів народ. А народні педаґоґи можуть тріумфуючи вклонитись публиці (як в цирку), що удалось їм таких „дикунів" уцивілізувати.

І коли в старім краю хоч сяк так мож між простолюдєм провадити яку культурну роботу, то тут проба в сім напрямі зовсім розчаровує. Чоловік, що цілий свій вік був під вражінем духовних чи сьвіцких властий і то в галицькому значіню, чоловік сей визув ся не тільки із всяких людских прикмет, але в ньому законсервувалась якась невеличка купка галицких „культурностий" до тої міри, що ніяк їх усунути. І горе тому, хтоби не хотів знизитись до рівня їх „поглядів", або забажав стати апостолом правди і науки. За се люди, що деинде не осягнулиб крім погорди і здорового копняка нич більше, тут без ніяких заходів стають передовими завдяки тільки своїй безхарактерности; они спосібні грати на сих низких інстинктах у людий, они для того долара роблять себе хуліґанами, а по їхньому се називає ся працювати на ниві „русско-народной" для якогось там душевного вдовоженя. Так ми се розуміємо. Але вертаємо до загалу.

Не можна сказати, що се відносить ся до всіх Русинів в Америці, а принайменше в тій самій мірі. Ні. Тут власне показуєть ся, як в ріжних частинах руської землі в старім краю йде культурна робота над нашим народом. Звісна річ, що найгірше стоїть справа з угорскими Русинами. Всі они зовуть себе Русинами. Але як розібрати се все, що подають їм їх культуртреґери і що они приймають се за добру монету, що більше они вважають се за своє рідне, то можна уявити собі, яку школу перейшов сей народ. Я бесідовав раз з угорским Русином ще в старім краю. Бесіда зійшла на книжочки. Каже, ми читаємо книжки, тільки пан превелебний не хоче дати нам читати. І що за книжочки, питаюсь. А такі грубі файні книжки з акафістами, кондаками і тропарами. От до чого звели народ панове превелебні. Сї панове говорять по мадярски, а до народу якоюсь мішаниною словацкого, церковщини і де-не-де руського слова. Так близько їм до руськости. А народ сего не розуміє, хоч чує і бачить.

А ся співучість, музикальність нашого народу як звироднїла у мадярских Русинів. Вистояти цілу приміром службу Божу у їх церкві, на се треба для музикального уха немалої муки. Так, сумно і невесело. У них, як сказано, не то що знищено всяке почуте людини, але засаджено такі куріозні погляди, що годі подумати, аби се мадярский Русин приняв звичайним процесом мисленя; у нього нема ніякого осуджуваня справи, есть тільки механічне повторене сего, що їм насильним, авторитетним способом накинено до голови. Між ними може ще числити на сякий такий успіх, хто хоче для власного вдоволеня працювати на ниві „русско-народной". Росийскі козаки з 48-го року промостили їм дорогу до „народної" роботи. Але, щоби роботу сих самих козаків супроти власного народу в теперішній борбі рос. народу з царатом оцінити як належить, до сего ще не довчились русскіе патрийоти. А сучасна гісторія навчилаб їх найбільше, колиб тільки щиро і не як „істинно русскіе люди" еї розуміли. Тільки про угорских Русинів. Хоч се виглядає наче національний некрольоґ (посмертна згадка), та з правдою нігде дітись. Їм вже мабуть не розкаже наша гісторія „чия правда, чия кривда і чиї ми діти".

Троха яснїйше вже з Буковинцями. У них духовий рівень мало що висший чим у мадярских Русинів. Вистарчить сказати, що в Канаді богато з них є проти шкіл, при чім сьміло твердять, що через школи они мусіли покидати Буковину. Дальше забобонність у них як в середновічних часах, а релігійні понятя у них нічого не мають спільного з християньскою наукою. Бовваніючи перестоїть ціле богослужене, а по обличу не пізнати, що в ньому ворушить ся якесь розуміння сего, що бачить. У них велике привязане до зверхної форми. Та коли ставить ся їх висше від мадярских Русинів, то маємо на увазї ту живу струю народньої праці учителів, яка чимало захопила сїл на Буковині і яка є запорукою зміни на краще.

Та перескочмо Черемош і ми вже в іншому сьвіті. Далекі від сього, щоби щось переціиювати, всеж таки скажемо, що в Галичині тліла іскорка народньої душі, тут она найскорше захопила народню масу, і судити по сьому, що творить ся тепер в Галичині, можна сьміло дивити ся на еї будучність. Характеристичним і тут сьвідомість і взагалі культурний рівень там, де мають власть москвофіли. Найперше заражена сею язвою Лемківщина, потім декілька повітів і в східній Галичині. І якраз ся частина Галичини найтемнїйша і найтяжше йде там організаційна і просьвітна робота.

Що до Лемківщини, то треба говорити з всяким застереженем. Лемки богато виріжнялись від прочих Галичан. У них богато добрих прикмет, як підприємчивість, живійший ум, загалом пирша індивідуальність, і колиб так їх горизонту національного а тим самим і культурного не затемнювала зараза москвофільства, противно, колиб їх захопила жива струя народнього відродженя, онибвипередили прочих Русинів. Се видно по тутешних Лемках. Богато з них, що виемансиповались з московскої дурійки, стали передовими між тутешними Русинами. Бож хтож се ті москвофільскі аґітатори, перед якими клонять голови Лемки? Не треба їх вичисляти. Загалом беручи, се люди передовсім без ніякої моральної вартости, з крайно ретроґрадними ідеями, рівні тим всім посіпакам царским, які за Юдин гріш йдуть проти визвольного руху росийского народу. Отже хто стоїть під впливом такої голоти, там затрачуєть ся розуміння чогось кращого і ліпшого, а з слїд за тим йде упадок його ума, а дальше його добробуту.

Ми далекі від того, щоби не бачити хибних сторін і в чисто народнім житю галицких Русинів. Та проти сего йде завзята борба поступовців так, що тут не може бути бесіди о односторонім впливі злих чинників, тут нема застою, йде борба сьвітла з темрявою. Ми віримо в успіх і побіду правдивих ідеалів людскости. Се все сказано про австрийску Україну. Про більшу частину нашої нації, про росийску Україну скажемо іншим разом.

Тетянин.

Осип Назарук.

Про двох царів глубокої Росії: Голод і Шкорбут.

— „От не гавкайте на царя тай на Росію, бо там бідному народови ліпше як у нас. Я сам був у Бесарабії, на Поділю аж недалеко Київа, а скрізь хліби такі стоять, господарскі забудованя такі, що у нас таких вже від давна не видко. І де там голод може бути? А вже найліпше то те, що Жидам волі нема..."

Таке балакане мож нераз почути, коли мова зійде на Росію. А говорять так не лише москвофільством заметиличені тумани, але й прості, в полїтиці несьвідомі люди, що йдуть за зарібком аж у Росію, як образники, дротярі і т. п. Я бачив навіть Поляків (Мазурів), що дуже собі хвалили житє в Росії: „там хліба доволї і мясо тане, не так як у нас."

Наслідок того такий, що нарід не вірить ніяким газетним вісткам про голод у Росії. „Ая коби у нас такий голод був", повідають. Пояснити се можна тим, що наші люди заходять тільки в українські землі, де голодні роки трафляють ся не так часто, як у „глибокій Росії"; полудневі українські ґубернії, куди заходять наші люди, се найурожайнійші землї, се шпихлїр Росії. В глибокоросійські ґубернії, як Уфа, Симбірск, Казань, Самара, Перм, Вятка, з наших людий не заходить ніхто, а в тих саме ґуберніях царює голод і голодова пошесть, шкорбут. Страшна то хороба: ноги від неї синїють і пухнуть, ясна покривають ся великими як горох, червоними і вонючими прищами, зуби випадають а з уст йде такий смрід, як від гниючого стерва. Лік на ту хоробу є добра їда як: мясо, молоко, здоровий хліб. Люди, що жиють корою дерев, гинуть на ту хоробу як мухи. Ту подаю опис голоду і шкорбуту, тих правдивих царів глубокої Росії на підставі книжки написаної родовитим Росіянином і одним Німцем.

1.

Якби чужий чоловік зайшов у ґубернії, які має обхопити голод і не знав, чи рік був урожайний чи ні, то догадав би ся, що надходить нещастє, по тім, що всї ярмарки переповнені хлопською худобою. Кождий хоче продавати — ніхто не хоче купити. Доброго коня можна купити за 15 рублів. І не один злакомить ся тай купить. Але потому жалує, бо паша дорожіє страшенно. Зима довга, і треба капіталу на прокормлене худоби до весни. Як би навіть даром дістав худобу, то на її прокормлене треба видати тільки, що не оплатить ся. Тому ціна худоби паде так низько, що рівнає ся цінї шкіри: кілько варта шкіра, тілько варта худоба. Робуча сила зьвіряти вже не числить ся, коняче мясо має вартість тільки для Татарів, бо они їдять конину. І так худобу або продає ся і ріже ся, або ріже ся і продає ся, т. є. шкіру. Але потому то вже й на шкіру нема купця.

Стайні стоять пусті, навіть у господарів, що мали по кілька коний і коров, та по 20 і 30 овець. Будинки без дахів, тільки платви і крокви чорніють — то солом'яні стріхи позривали для худоби, бо годі слухати її жалісного реву. А як не стало і стріх, то не стало і худоби. Тільки десь у когось є еще суха, немічна конина, що з ніг валить ся, а тільки у великих богачів трафляєть ся корова. Діти гинуть як мухи. На сто народивших ся гине 95, а лишає ся при житю тільки 5. Дітям при грудях ще найліпше, бо все таки щось витягнуть з матерних висохлих грудий. А для відлучених нема ані молока, ані яйця, ані навіть чиру — тільки кусень чорного хліба, в якім муки мало що більше ніж хопти. А для дитини такий хліб то трійло.

2.

Як уже нема ані худоби, ані одежі, бо вся заставлена або продана, ані навіть стріхи на будинках, тоді до російських сел приходить шкорбут. По хатах лежать на голих дошках, бо нема що підстелати, живцем гниючі люди. А російського хлопа яка-небудь хороба не звалить з ніг! Не тому, що він здоров. Є се один із многих забобонів, те поняте про здоровле хлопа. Поправді то рідко трафляє ся здорова родина. То само видко при бранці навіть у добрі роки. А жінки то трохи не всї хорі. Хлоп не є здоров тільки дуже терпеливий: він перестає працювати аж тоді, коли таки валить ся з ніг. Як хороба не повалить його, то хорує і працює ходячи. Трафляє ся на приклад таке: Приходить хлоп і каже що має горячку; прикладає ся йому тепломір: 41 степенів! Такий тиф аж ну! А хлоп уже спорий час терпить його — з косою в руці. І відки має взяти ся се здоровле? З тих брудних, низьких хат, чи з нужденного харчу?

Шкорбут не з тих хоріб, що їх можна ходячки перебути. Села від нього так пустіють, що навіть у теплі, весняні дні нікого не видко на вулицях. Ані діти не грають ся, ані собаки не гавкають. Тихо, як на кладовищи. Як вступите до хати, то вдарить на вас страшне горячо; то піч міцно опалена, навіть серед літа, бо голодні й сухі як скипки люди потребують тепла. Поздоровляєте присутних, ніхто не відповідає. Питаєте, хто є господар; підносить ся з прічі голова, і ви бачите розточене шкорбутом лице. „Ти хорий?" кажете до нього (там говорить ся до себе тілько „ти"). Господар отвирає губу—ясна напухли, деякі зуби вже повипадали, і в ямках і на яснах великі як горіхи чираки—один коло одного і один над одним. Коліна напухли, спухлятина тверда і сина... На другій прічі лежить жінка, також хора на шкорбут. Віля неї колиска, а в ній піврічна дитинка, маленька як рукавичка.—„Маєте ще збіже в шпихлїрі?" питаєте господаря. — „Збіже пане? В шпихлїрі можеш назбирати тільки хвости від щурів, бо й они з голоду поздихали; як би не царська ласка, то вже би й ми давно повмирали. А так вложиш в уста дрібку хліба, і душа далї телепає ся в тобі".—Мужик думає очивидно про запомоги збіжем від земства, не знаючи що цар і царські урядники, ще переслїдують земства за несене помочи голодним, бо підозрівають в тім соціялістичну аґітацію.—„А дістаєте крім хліба мясо?"— „Ні, я вже не тямлю, коли в хатї було мясо. Коби хоч капуста була. З царської ласки маємо тільки кусень хліба".—„А що їсть мала дитинка?"—„Ссе пане", каже матір. „Але що воно може витягнути з моїх сухих грудий, сама не знаю. Як я кормила старшу дівчинку, то малам груди, великі як ведра. А тепер..." Поруч матери стоїть та старша дівчинка, ще без шкорбуту, але блїда і дуже недокровна; невдовзї і її позалить на тверді дошки.

Та страшний шкорбут ніколи не приходить сам. Товариші його: плямистий (або голодовий) тиф, від шкорбуту тим ліпший, що ча нього скорше умирає ся, сухоти, дизентерія, малярія, сибірська зараза, дифтерія, шкарлятина, і много инших.

(Конець буде).

Надіслане.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНОДУМНА ФЕДЕРАЦІЯ.

Вважаючи, що для успішного веденя соціялістичної і взагалї вільнодумної пропаґанди між українським пролетаріатом в Америці конечно потрічна є українська соціялістична орґанізація, приступила громада Українців-соціялістів та анархістів до заложеня „Української Вільнодумної Федерації". Федерація гуртує у собі всї вільнодумні українські елементи без взгляду на їхні особисті полїтичні чи партийно-проґрамові тонкости. Хто своєї думки не продав панам та попам, той повинен пристати до Української Вільнодумної Федерації. За детайлїчними поясненями належить вдавати ся до M. J. Stechishin, 630 Magnus Ave., Winnipeg, Man., Canada.

У. В. Федерація думає вскорі взяти ся до видаваня власної часописи. Кождий соціялістичний напрям буде мати у ній самостійний відділ. Хто хотів би фінансово помогчи сему похвальному дїлу, зволить віднести ся на висше подану адресу.

I 19 *Мир. Ст.*

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар, 'Phone 46—12
11 May St., Ansonia, Conn.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсїдатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсїдатель:
Іван Парпляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Монїта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Olyphant, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америцї.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за дїти від 15.00 до $300.00.

В разї утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родинї $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне
для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всї гроші належачі до каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money-order-ах або чеках виписуе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money order або чек не посилае ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що принимаючи нових членів до Руского Нар. Союза маете від кождого новоступаючого відбирати: 1) вступне після літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт., 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маете уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 літ житя. Ті, котрі мають висше 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родженя або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

ВАЖНЕ!
До Вп. місцевих Урядників Рус. Нар. Союза і всїх членів. взагалї!

На підставі ухвали IX. головної конвенциї Руского Народного Союза відбувшої ся в Scranton Pa. повідомляю сим вас, що буду настановляти місцевих орґанізаторів Р. Н. С. Хто з пп. урядників або членів схоче занятись орґанізацією своїх рідних братів-Русинів нехай сейчас зголосить ся до головного орґанізатора. Пп. місцеві секретарі мають першеньство.

С. Ядловский,
головний орґанізатор,
Box 76, Jersey City, N. J.

Повідомлене
для всїх відділів Р. Н. Союза.

ПП. Секретарі!

Отсим повідомляю вас, що кождого місяця належить ся повідомити мене: хто був принятий до братства, хто вимазаний; хто був принятий з переступним листом, а хто взяв переступний лист; хто змінив посмертне на скілько і кому записав; хто оженив ся; хто помер; скілько членів позістало в братстві на ціле а скілько на половину посмертного. — Всї такі зміни треба написати на Місячній Справі, т. е. на картцї, котра прийде вам з кождим розметом і ту картку по кождім мітинґу або найдальше до 29-го заслати разом з деклярацїями і переступними листами, если які будуть, на адресу:

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Після тої місячної справи прийде вам слїдуючий розмет, а котре братство не пришле такого повідомленя на час, то его розмет буде такий сам, який був попередний, а члени, котрих братство хотїло приняти або вимазати, не будуть приняті анї вимазані аж доперва на другий місяць, бо на 30-го замикае ся рахунок членів і розсилае ся розмет.

Теодозій Лабовский,
рекорд. секр. Союза.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (Іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза“.

До всїх відділів
і членів „Р. Н. Союза“, і до вдів і сиріт оставших по членах.

Отсим подаєсь до загальної відомости слїдуюче:

1) Всї гроші по умерших членах „Р. Н. Союза“, котрі були записані для позісталих сиріт і котрі еще до сего часу не були виплачені, находять ся в Фонді сирітскім каси „Р. Н. Союза“.

2) Ті гроші Головний Уряд не може і не має права виплатити лише повнолїтним сиротам (спадкоємцям) або їх правним опікунам.

3. Спадкоємцї не мають права жадати від орґанізації „Союз“ проценту після своєї волї, а лише такий, який каса „Союза“ побирає, і від того часу, від коли обставини нашої орґанізації позволили сї гроші упорядкувати і ульокувати в Фонд сирітский ненарушимий.

4. Головний Уряд „Союза“ був всегда і єсть тепер і на будуче приготований сї гроші спадкоємцям виплатити, єсли спадкоємцї внесуть свої жаданя, а з ними дадуть нашій орґанізації „Союз“ леґальні поквітованя.

5. Спадкоємцї-сироти, котрі суть дорослі, се є повнолїтні (в Америцї маючі 21 літ скінчених), могуть свої жаданя вносити до Головного Уряду „Союза“ і разом прислати метрику уродженя, а Головний Уряд сейчас виплатить їм належиту суму.

Зі старого краю, Угорщини або Галичини, спадкоємцї могуть вносити свої жаданя через своїх опікунів або урядників ц. к. повітових судів — каси сиротиньскої. Такі жаданя повинні іти через конзулят австрійский тут в Америцї (33 Broadway, New York City, America), а конзулят повідомить і передасть сї папери нашому урядови і ми вишлемо сї гроші через конзулят до приналежного суду — до каси сирітскої.

6. Опікуни малолїтних сиріт в Америцї, єсли хотять дістати гроші сирітскі з каси „Р. Н. Союза“, мусять бути узнані тутейшими кортовими властями і мусять заслати копію декрету опікунчого до Головного Уряду „Союза“, на руки головного секретара Mr. S. Jadlowsky, Box 76, Jersey City, N. J.

7. Спадкоємцї, котрі находять ся в краю і суть повнолїтними (мають 24 літ), могуть свої жаданя вносити впрост до Головного Уряду на імя предсїдателя Mr. K. Kirczow, 140 Essex St., Jersey City, N. J., North America, але мусять залучити посьвідчене уряду громадского, метрику уродженя, почтовий адрес і спис скілько в родинї остає молодших спадкоємців і їх імена.

8. Всї відділи і братства „Р. Н. Союза“ як і позісталі вдови і сироти обовязані прислати спис сиріт і їх імена, вік і адрес, которих частка посмертна знаходить ся в касї „Р. Н. Союза“, і то безпроволочно до Головного Уряду, а Головний Уряд опісля повідомить цертифікатами спадкоємців, яку кождий має суму в сирітскім Фондї „Р. Н. Союза“.

Дано в Jersey City, N. J. дня 16. Січня, 1907 р.

К. Кирчів,
140 Essex St., голов. предс.

Увага.

Понеже давалось чути поміж спадкоємцями, вдовами по умерших членах, а навіть поміж членами невдоволенє і нарікане з причини сирітских гроший, котрими орґанізація „Союз“ опікуєсь, але з них жадної користи не має, проте Головний Уряд уважав за потрібне пояснити сю справу членам „Союза“ і тим вказати, що деякі члени або відділи не мали причини нарікати на орґанізацію „Союз“, будьто би она не хотїла комунебудь сирітских гроший виплатити. Наша орґанізація кождого часу сї гроші виплатить, але лише тому, хто дасть леґальний ресіт, поквітоване, котре може дати поруку і забезпечує від непотрібних страт для орґанізації.

Для того на будуче повинні панове члени „Р. Н. Союза“ уважати, в який спосіб своє посмертне назначити і записувати. Не єсть розсудно і мудро, єсли член „Союза“ має добру, дбалу жену і має маленьких троє, четверо дїтий а не посїдає жадного заощадженого капіталу, записувати своє посмертне в „Союзі“ одну сотку на церков в краю, другу сотку на церков в Америцї, одну сотку женї а решту на дїти, бо що тогдї дїєсь по його наглій смерти? „Союз“ виплачує по его воли, а бідна жена дістане сотку або дві, заплатить похорон, а дїти останудь голі і голодні. Тодї вдова впадає в роспуку, плаче, і нарікає на „Союз“, домагаєсь від орґанізації тої частки, котру призначив єї муж для дїтий, але тимчасом „Союз“ не має права такої частки женї виплатити, хиба під услівями поданими повисше. Таких випадків маємо богато і часами они шкодять орґанізації. Правда, се красна цїль дарувати на церков, але полишити щось дїтям то перший обовязок, бож дїти звичайно ще маленькі і безсильні. Они потребують днесь їсти і убратись, они потребують школи, они потребують опіки, они нїкого не мали тілько тата і маму. Тата стратили, а мама безрадна, бо що она з ними порадить, єсли не має звідки їх ховати? Они би собі заробили, як би повиростали, але щож тепер они зроблять? Днесь оден доляр зробить їм більше прислуги, як колись тих сто або і більше, шо мають дістати. Як будуть сильні, дорослі, тогди для них поле отворене. Они тогди годні собою зарядити. Се суть правдиві образцї наших людий в Америцї, які стрітили неодну родину по умершім членї „Союза“.

Длятого, дорогі Братя, уважайте в який спосіб забезпечити свою родину, бо подібний випадок ми маємо тепер, де отець умираючи зробив тестамент і записав частку на троє маленьких дїтий без тата і без мами і без опіки. На їх прокормлене остає всего 80 дол. з розпорядимого фонду і Головний Уряд „Союза“ ломить собі голови, що має зробити з тими малими, а частку їх сирітску не може їм виплатити, доки не будуть мати правних опікунів.

К. Кирчів,
головний предс.

Ч. 86. КВІТ $400.00

на чотиристо долярів, котрі п. Михайло Білецкий отримав яко посмертного запомогу по женї Марії з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.

Perth Amboy, N. J, 12 Січня 1907

Михайло Білецкий,

Сьвідки { Теодор Ющак, Василь Борсук,

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Відділ (число) 104.

А. Ваверчак, предс.,
К. Шкурат, секретар.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

Оголошене.

Братство сьв. Тройцї в Ню Брітейн, Конн. вибрало слїдуючий новий уряд на р. 1907. Ст. Роман, предс., Антін Роман, секр., О. Гибай, кас.

Оголошене.

Братство сьв. П. і П. від. 102 в Клївленд. О. вибрало слїдуючий новий уряд на рік 1907. С. Брунарский предс., В. Мимрик, кас., А. Качала, секр., І. Бабій, орґанізатор. Адр. Andy Kaczala, 26 Hershell Str. Cleveland, O. Мітинґи відбувають ся що третої недїлї в місяцю о 2 год. по пол.

Оголошене.

Братство сьв. Василія від. 87. в Ланкастер, Н. Й. вибрало слїдуючий новий уряд на р. 1907. Петро Смольницкий предс., Панько Нестор, кас., Ст. Кінь, секр., С. Максимик, П. Трояновский, контрольори, В. Удич, доворець хорих на Ланкастер, Т. Смольницкий, дов. х. на Депю. Міт. відбувають ся в першу недїлю по 15-ім в домі П. Смольницкого о 2 год. попол. Адрес.

St Kin
122 Ellecott Road, Depew, N, Y.

Оголошене.

Братство сьв. Прор. Ілії від. 28 в Маганой Плейн, Па. вибрало слїдуючий новий уряд на рік 1907. Я. Яцила, пред., І. Пустильник, секр., Іґн. Стець, касієр, Н. Гевчук, І. Криба, Й. Грицишин, контрольори.

Великий Баль

в театральним представленем устроює тов. „Боян“ в Йонкерс, в суботу дня 9-го Февруара в Гали Тевтонія (Teutonia). На той баль запрошує, як Юнкерців, так само і дооколичних Русинів.

Театральне представлене: „Пан Писар“, штуку в 3-ох дїях, відіграють слїдуючі особи:

Григорий Біловуб — Іван Ґузий.
Катерина, єго жінка — Емілія Гончарик.
Анна, єї дочка — Марія Войтович.
Олена, подруга Анни — Олена Ковальчик,
Іван, брат Олени — Іван Спяк.
Михайло, парубок — Іван Хома.
Олекса, ґазда — Йосиф Вареха.
Софрон, писар — Іван Павлик.
Петро, слуга — Андрій Серафим.

Баль розпічне ся о годинї 3-ій попол. а театральне представлене о год. 8-ій вечером.

Вступ від особи 50 цнт., 35 цнт., а дїти від 9—14 лїт платять половину. Дохід на церков. 4—6

Перший великий баль

устроює читальня „Богдана Хмельницкого“ в Curtis Bay на ческій гали 2-го лютого 1907. Початок о 6 год. вечером. Вступ від особи 25 цнт.

Аматорске представлене: „Амер. Шляхтич“ і баль

устроює братство сьв. Володимира в Нюйорку дня 2-го марта 1907. в гали Manhattan Lyceum число 66—68 E. 4 St. (між 2 а 3 Ave). Початок о 7. год. вечером.

На се представлене і баль запрошуємо всїх чесних Русинів і Русинок з Ню-Йорку і околиці. Тікети по 75, 50, 35 і по 25 цнт. По театрі танцї. За добру забаву ручить балевий комітет.

Алекс. Довганюк, предс.,
Антін Шеремета, кас.,
Яків Корнат, секр.

Баль

Братства сьв. Тройцї в New Britain, Conn. відбуде ся дня 9 лютого 1907 в Turner Hall Arch Str. на котрий запрошує ся всїх Русинів і Русинок в Ню Брітейн і околиці. Музика першої кляси. Вступ 25 ц. Початок о год. 7 вечером. За добру забаву ручить уряд братства.

Тов. І. Наумовича запрошує Філаделфійских Русинів, Русинок і всїх знакомих на другий Великий Вечерок, котрий відбуде ся в суботу 9-го Лютого 1907 в Arbeiter Saengerbund Hall 209—215 Fairmount Ave. Початок о год. 6.30 вечером. Вступ для мужчин 15 ц., для женщин вільний. На Вечерку буде грати руска музика, а котрої кождий буде вдоволений. За добру забаву ручить комітет.

С. Мурянка секр.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

На дохід нової руской церкви сьв. Іоана Хрестителя (будова розпочинаєсь сими днями) на Black-Rock, N. Y. устроює місцевий комітет церковний, в понедїлок дня 11-го февруара 1907 р., великий баль, на галї „Марцїнковского“ при Amherst St. 432, напротів католицкого костела.

Початок о 7 г. вечером. Вступ від особи 25 цент. Доскональа музика. Добірний буфет. На павзах хор: Заокеаньскої України. За добру а веселу забаву до раня, ручить ся. Приходіть всї, а переконаєтесь.

Петро Коваль, предс.
Григ. Видиш, касиєр.
Теод. Скробала, секр.

Оголошене.

Хто менї пришле за 10 центів стемпи тому вишлю великий календар галицкий.

John Nemeth
457 Washington St. New York.

Де є?

Хто хоче шукати своїх краянів через нашу ґазету, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошене наперед.

Де є Урбан Новіцкий? 42 літ тому виїхав з Галичини до Америки. За послїдних кілька літ не дав про себе вісти. Хто би знав про него або він сам нехай зволить донести на адресу:

„Svoboda“,
184 Hudson St.,
New York, N. Y.

Пошукую

свого брата Ігната Пітури родом з Верховець пов. Гусятин в Галичинї. Хто би о нїм знав або він сам, зволить ласкаво донести на адр.

Alex Dudar
580 Selkirk Ave. Winnipeg, Man. Canada.

На Хлопский Страйковий фонд.

В день Рождества Христового в церкви Сьв. Петра і Павла, Галич. Канада, зібрав о. Зайцев $5.10

На Собор Пресв. Богородицї в церкви сьв. Ілії, Галич, Канада, зібрав о. Зайцев $2.60.

Юліян Луців Н. Адамс, Масс. $1.00.

М. Р. Містатім, Саск. $1.00.

Разом....$8.70

Жертви на У. С. Д. Р. Партію.

Юліян Луців, Н. Адамс, Масс. $1.00.

Поклин!

„Гей ти хлопе, Руси сину,
Встань до бою, а не спи,
Розжари ся палким серцем,
Глянь на себе, где є ти.
Гей ти хлопе, Руси сину,
Твій прадїд козак бував,
Із всїх сил він на Вкраїнї
Славу Руси здобував.
Він поборов дикі орди
Розлючених Татарів,
Турків диких косооких
І тих Ляхів дротя[illegible]
Не слухай ти, [illegible]
Зрадників во[illegible]
Що тобі крас[illegible]
Они тобі ярмо вкладаю[illegible]
Они тебе присипляють,
Шоб ти не прозрів мабуть,
Колиж тобі присьпівують
Хочуть тебе замануть.
Гей ти хлопе, милий брате,
Скинь заслону і не спи,
Зраду й темноту „йорканів“
Проч від себе прожени“.

М. Турковский,
McKees Rocks, Pa.

Можлива космічна катастрофа.

Нинїшні учені переконані, що земля перестане колись істнувати, що планетарна система не може бути вічна і що стан сонця не все буде такий як нинї. До катастрофи, якої жертвою упаде земля, може прийти не лиш через безпосередний карамболь між нашою планетою а иншим сьвітовим тілом, але також в наслідок зітненя сонця з космічною материєю. Ся материя знаходить ся в сьвітовім просторі в формі темних мас, сталих звізд, котрі стратили свою теплоту і своє сьвітло і планет, що своє сьвітло дістають лише від сонця. Не є неможливе, що сонце в своїм бігу через простір може увійти в колізию з таким темним тілом. Але коли би се стало ся, то в наслїдок ґіґантичної сили удару і величезної маси в огнисте море сонця впавшого нового „палива“, сила жару сонїшної материї так скріпила би ся, що до кількох мінут огонь знищив би цїлу поверхність землї. Карамболь розпалив би оба сьвітові тїла так, що вони цїлковито перемінили би ся в ґаз, а сей жар мусїв би знищити нелиш землю, але і прочі планети сонячної системи.

Людске житє дешеве.

Мабуть не всякому звісно, як дешево цінить ся людске житє в Злучених Державах північної Америки. А цінять его тут дешево, дуже дешево.

В цілих Злучених Державах працює 29 міліонів робітників та робітниць. З сего числа гине в роботі або остає каліками ні менше ні більше лиш оден чоловік що мінути, або над 500.000 людий на рік. Гарна сумка — неправда? А треба знати, що більша частина сих смертий та каліцтв зовсім безпотрібні; се лише наслідки недбальства захланних капіталістів.

—

Всякий знає, що занятє при желізниці є небезпечне, але в Злучених Державах є оно два рази небезпечнїйше як повинно бути. При желізницях працює 130 тисяч робітників і ось в протягу одного 1906 р. (після звіту міждержавної торгової комісії) згинуло з них або стало каліками 69.191 людий, значить більше як оден на кождих 20 осіб. Більша часть нещасних випадків на желізницях спричинена захланно... і недбальством капіта...

...катастрофи іскладає всю вину на недбальство та несьвідоміст майнорів. Між тим інспектор копалень в Огайо, Андр. Рй, каже так: „еслиб компанії перестерігали закони відносячі ся до копалень, експльозії булиб неможливими".

—

...кілько людий гине і остає каліками в майнах? Послідного року в самій Пенсильванії згинуло 1,123 а покалічено 3,365 людий, разом ...88. В других 14 стейтах в котрих роблять справдання з таких випадків, убито і покалічено 2,498 — разом 5,986 людий. Инші стейти не подають жадних справоздань дотично числа убитих в копальнях, а і ті що подають їх, роблять се не дуже точно.

—

Нюйорске бюро праці оповіщає, ... над 232.000 людий убивають або калічать що року фабрики в Злучених Державах.

—

„Нагла і несподівана смерть" не є найгіршим нещастєм, що жде тутешного робітника. Майнери дістають астму, каменярі і люди заняті при цименті дістають сухоти, те саме жде гончарів, робітників при порцеляні, теракоті і т. п. Люди заняті при олові (не лише копаню, але і виробах з него) хорують на затроєнє, яке провадить до руматизму і смерти.

—

Другі роди занять також з'їдають поволи здоровлє робітника. Примірóм, табачні, прядильні, варстати кравецкі, усе те в більшій части гнїзда сухіт, що висилають рік річно спору пайку робітників на лоно Авраама.

—

Так, житє людске в Злучених Державах дуже дешеве. Дешеве оно для американьского капіталіста. Що значать для него молодість, здоровлє, сила, ідеали і надії робітника або робітниці супротив долярів і центів? — А впрочім чиж Европа не достарчає рік річно одного міліона молодих, здорових людий голодних насущного хлїба, з рядів котрих він все годен вибрати собі кого ему треба?

—

...к довго ...як довго ...сажатись ...иною, а ...о неї — ...ило, треба ...зрозумі... ...е поло... могучу тепері... на по... — люд...

...на.

...ьский лї... ...жене цу... ...взагалі е... ...т. Люди, ...фабриках ...глядають: ...і здорові.

...держави Ню Йорк се є фарми, доми, фабрики, желізниці, телеграфи, телефони, канали, машинерії і т. и. виносить 14.769.042.207. Сума ся представляє майже сему часть майна цілих Злучених Держав. Маєток чотирех держав Еспанії, Португалії, Швайцарії і Нідерляндії є ледви трохи більший а майже такий сам як цілої Австро-Угорщини. Єслиб сей маєток поділити рівно між всіх горожан держави Ню Йорк, то кождий мужчина жінка і дитина дісталиб по два тисячі долярів. Маєток держави Ню Йорк зростає о 500 міліонів долярів що року.

Злучені Держави винаймають в самім місті Вашингтоні доми на свої офіси, за які платять ренту 350.000 дол. на рік.

Пересічна вартість праці арештанта в Злучених Державах виносить 371 долярів на рік. Арештанти ті пердят, що звичайно дімають ... ся роботи, не ...заощаджуючих працю і т. п., а однак вартість їх праці є більша як пересічний заробок більшої половини робітників в Злучених Державах.

Робітники по бавовняних фабриках в Японії заробляють дуже мало, бо від 5 до 25 центів на день. Працюють найбільше жінки, дівчата і діти висше 12 літ. Мужчин працює дуже мало. Неділї там не сьвяткують лиш „штапують" кождого 1го і 15го в місяци та 10 раз в році, коли припадають японьскі народні сьвята. Робота тревае день і ніч. Робітники працюють по 12 годин з півгодинною перервою на обід.

В попередному числі „Свободи" подано загальне число прибувших до Ню Йорку еміґрантів в році 1906. Число се не зовсім вірне. З таблиці оголошеної аґентом Мором читаємо не тільки про се, скільки приїхало пасажирів III. кляси, але також подано в ній цікавий поділ після того, якою корабельною фірмою хто приїхав. І так: Гамбурґ Америка лінія привезла 128.811 людий, Північно Німецкий Лойд (Бремен) 101.936, Ред Стар (Антверпен) 64.631, Кунарда лінія (Ліверпул) 62.547, Француска лінія (Гавр) 62.311, Кунарда лінія (з Фіюме) 50.804, Гвайт Стар (Ліверпул) 49.453, Півн. Нім. Лойд (Середз. море) 47.459, Голянд-Амер. (Ротердам) 42.981, Італїяна (Середз. море) 38.149, Фабра лінія (Середз. море) 33.165, Ля Вельосе (Середз. море) 28.944, Американьска лінія (Савтгемптон) 26 611, Гвайт Стар (Середз. море) 25.960, Анкор лінія (Середз. море) 25.827, Італ. Лойд (Сер. море) 19.969, Сканд.-амер. лінія (Копенгаґа) 17.366, Прінс лінія (Середз море) 16.051, Австр. амер. лінія (Триест) 15.369, Австр. амер. лінія (Триест) 14.359, Компанія заокеан. (Середз. море) 6.518, Рос. охотн. флота (Лібава) 5.207, Рос. всхідно азіят. Ко. (Лібава) 2.563, Кор. гішп. (Лисбона) 750, Атлянт. транспорт. лінія (Лондон) 162, прочі 4.947,

Протягом минулого року Злучені Держави вибили 189.931.422 металевих монет на суму 91.080.041,65 дол. Золотих монет вибито на суму 77.538 045 дол., срібних 10.651.087.80 дол., ніклевих 1.930.686.25 дол а центів 960.222.55 дол.

Японці по війні. Першим ділом японьского міністерства війни по заключеню мира було відповідне винагороженє вояків, що вертали побідносно з поля бою. Число неспосібних до до праці інвалідів виносить 10.000 голов. Держава взяла на себе обовязок опікувати ся кождим до смерти. Героям з під Порт-Артура і Мукдену лишено до вибору: місячну пенсию або побут в державних приютах з побиранем пятої частини цілої пенсиї. Більшість вибрала місячну пенсию, хотяй удержанє в японьских домах інвалідів дуже вигідне. По оповіданям очивидців, незвичайно зворушливий се вид цілих рядів молодих людий, що змагають на кулях і візках до токійского ратуша в послідних днях місяця, де виплачують їм пенсию. Також здорових учасників японьско-російскої війни правительство рішило відповідно винагородити. Всїх хоробрих вояків поділено на чотири ґрупи: 57.000 одержить ордер „золотої змиї" або „сходячого сонця" низшого степеня в сполученю з пенсиею, 15.000 ордер і якусь суму гроший, 124.000 ордер ще низшогс степеня і грошеву винагороду, а прочі лише грошеву нагороду. Щоб не допустити до марнованя гроший, міністерство війни зарядило виплату в державних облїґациях і видало до резервістів обіжник з покликом складати одержані суми в державнім скарбі. Тим способом побрані гроші будуть під управою міністерства фінансів знаменито процентувати ся. Про реорґанізацию японьскої армії на основі досьвідів з остатної війни ми вже доносили. Інновациєю буде значне скріплене кінноти. Показало ся, що Японці мали недостаточну кінноту і через те не могли як слїд вихіснувати кроваві побіди під Ляояном і Мукденом.

Маршалок Ояма, що мав до розпорядимости тільки великі маси піхоти, не міг досить швидко вихіснувати ситуації і згідно з принципом Наполеона зібрати всїх овочів побіди своєї армії. Тій недостачі рішено зарадити через утворенє 8 дивизий кінноти, а крім того через попиранє на велику скалю годівлї японьских коний. Битви над Ялю і під Мукденом виказали перевагу армії, заосмотреної в тяжку артилерію, тому японьска армія одержить 360 гармат більшого калїбру, розділених на 10 бриґад. Число амуніційних возів буде значно побільшене, бо стверджено, що принцип нещадити набоїв на війні поплачує. Легкий малокалїбровий японьский карабін буде заступлений трохи тяжшим (системи Мурата), бо показало ся, що рани, задавані „гуманітарним" японьским оружем, були мало успішні... Богато російских вояків, зовсім „добре поцілених", вернулось по кількох тижнях з лазаретів назад в ряди, підчас коли кулї російскі були далеко менше милосерні. Побільшене континґенту рекрута, як звісно, вже порішене, а так само Япан заходить ся около побільшеня фльоти. В найблизшім часї японьска фльота має одержати 8 найбільших панцирників нової конструкції і дві ескадри по 8 великих кружляків.

СЬМІШНЕ.

Полїсман до пяного: Ти бачив як сей чоловік вдарив свою жінку палкою?

Пяний: Ні, я бачив як він ударив єї двома палками.

—

— Аґа! Закричав муж, що недавно вженив ся, зловивши у себе злодія. „Дам я тобі".

— Бігме, пане, я нїчо не взяв лиш з'їв кусень пляцка — просив ся злодій.

— Кусень пляцка, що спекла моя жінка? Ну, если так, то хиба виносись чим скорше і біжи до першого лікаря якого подибаєш на дорозї.

—

Мадярска едукація (правдиве):

Пані превелебна (до гостя Русина): Годь вадь! (hogy vagy зн. як ся маєте!).

Гість: Чи пані добродійка говорять і по руски, чи лиш по мадярски?

Пані прев.: Гуторім кущік словеньске, але лем з жобраками...

—

Похвалив ся:

— Знаєш приятелю, я забив три заяцї за одним вистрілом.

— Алеж як то можливо!

— Цілком просто. Одногом пострілив, другий зі страху зімлїв, а третий втопив ся з жалю за товаришами.

—

Легка поміч:

Она: Михасю, той перстінь, що ти менї подарував, за великий на мене.

Він: В такім разї мушу шукати иншої дївчини.

—

При мировaню (правдиве):

Піп: Христос раждає ся!

Бачік: That's right!

—

Практичний:

— Чому ти сїдаєш в реставрації все при найбільшім вікні?

— Бо тогди дають найбільшу порцію, щоби і переходячі могли бачити.

—

Межи молодицями.

— Чому ти така весела нині?

— Подумай: я сама варила нині обід, і муж не заувaжав...

—

В салюні.

— Чого ти такий перестрашений?

— Ах бій ся Бога! Сплю я сеї ночи і снить ся менї, що на моїй літровій шклянці від пива написано: „що 3 години зажити одну столову лижку!"

• Амер
• Англ
Біблія
Борба
Весела
• В Ст
• Грі
Дещо
Дещо
• Дві
• Дорог
О. 6.
• Еміґр
Жовтр
Журав
Жите
• Жите
п. в
Зуб за
• Казк
Історія
Капітал
• Книж
• Калек
Марія
• Мног
історі
Атлас
іме
Мапа
а б
А
ми і т
Swo[illegible]